

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИВРЕДУ И ПРАВОСУЂЕ
УНИВЕРЗИТЕТ ПРИВРЕДНА АКАДЕМИЈА У НОВОМ САДУ

ИЗВЕШТАЈ

о оцени докторске дисертације Мр Слободана Малешића
под називом „Споразум о признању прекршаја“

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију

Одлуком Наставно–научног већа Правног факултета за привреду и правосуђе број 5/3 од 28.05.2018. године, одређена је Комисија за оцену докторске дисертације за јавну одбрану **Мр Слободана Малешића** под називом „Споразум о признању прекршаја“. Докторска дисертације је пријављена.

2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

Проф. др Божидар Бановић, редовни професор, Кривичноправна ужа научна област, изабран у звање 09.09.2014. године, запослен на Факултету безбедности Универзитета у Београду, председник Комисије,

Проф. др Милош Марковић, редовни професор, Кривичноправна и међународноправна ужа научна област, изабран у звање 13.12.2017. године, запослен на Правном факултету за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду, ментор и члан Комисије,

Проф. др Жељко Бјелајац, редовни професор, Кривичноправна ужа научна област, изабран у звање 14.02.2013. године, запослен на Правном факултету за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду, члан Комисије.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме:

Слободан (Милан) Малешић

2. Датум рођења, општина, Република:

29.07.1976. године, Пријепоље, Пријепоље, Србија

3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе:

07.03.2013. године, Правни факултет за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду, назив магистарске тезе „Алтернативне санкције према учиниоцима саобраћајних деликата“.

4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:

Право, кривично право, кривично процесно право и прекршајно право.

5. Радно искуство:

Кандидат Слободан Малешић је рођен 29.07.1976. године у Пријепољу, општина Пријепоље, Република Србија, где је завршио основну и средњу школу. Основне академске студије у трајању од четири године на Полицијској академији у Београду уписао је 1995., а завршио 1999. године. 2006. године завршио је специјалистичке студије на Факултету политичких наука у Београду, где је одбранио специјалистички рад под насловом теме: „Атентаторски тероризам и мере заштите“. Школске 2009/2010. године уписао је Правни

факултет за привреду и правосуђе у саставу Универзитета Привредна академија у Новом Саду, где је дипломирао 2011. године. Школске 2011/2012. године уписао је постдипломске магистарске студије на Правном факултету за привреду и правосуђе.

Од 1995. године непрекидно је на служби у Министарству унутрашњих послова Републике Србије на радним местима са високом стручном спремом – VII-1 (послови непосредног извршиоца и послови руководног радника). Обављао је дужност помоћника начелника Управе саобраћајне полиције у МУП-а Р. Србије. Тренутно обавља дужност помоћника директора Дирекције полиције у МУП-а Р. Србије.

6. Публиковани уџбеници и најважнији радови:

- 1) Драгиша Симић, Слободан Малешкић, Бобан Милинковић: „СТАЊЕ БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2011. ГОДИНИ“, VII међународна конференција "Безбедност саобраћаја у локалној заједници", Зборник радова, стр. 47-51, издавач: Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2012. година,
- 2) Марија Ђорђевић, Слободан Малешкић, Миле Вукашиновић: „ПРЕГЛЕД БАЗЕ ПОДАТАКА О ОПАСНИМ МЕСТИМА У ПРАЋЕЊУ СТАЊА БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА НА ДРЖАВНИМ ПУТЕВИМА У НАСЕЉУ“, VII међународна конференција "Безбедност саобраћаја у локалној заједници", Зборник радова, стр. 205-210, издавач: Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2012. година,
- 3) Драгослав Кукић, Бобан Милинковић, Бранимир Милетић, Слободан Малешкић: „МАПИРАЊЕ РИЗИКА ПО ОПШТИНАМА И ПОДРУЧЈИМА ПОЛИЦИЈСКИХ УПРАВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ“, VII међународна конференција "Безбедност саобраћаја у локалној заједници", Зборник радова, стр. 93-101, издавач: Криминалистичко-полицијска академија, Београд 2012. година
- 4) Драгослав Кукић, Бранимир Милетић, Слободан Малешкић, Бобан Милинковић: „ПРИЛОГ ДЕФИНИСАЊУ ПОЈМА И ПОДЕЛЕ УЗРОКА НАСТАНКА САОБРАЋАЈНИХ НЕЗГОДА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ“, VIII међународна конференција "Безбедност саобраћаја у локалној заједници", Зборник радова, стр. 191-196, издавач: Криминалистичко-полицијска академија, Београд 2013. година,
- 5) Слободан Малешкић: „МОГУЋНОСТ ПРИМЕНЕ ИНСТИТУТА СПОРАЗУМА О ПРИЗНАЊУ ПРЕКРШАЈА ЗА ПРЕКРШАЈЕ ПРОПИСАНЕ ЗАКОНОМ О БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА НА ПУТЕВИМА“, Приручник за примену споразума о признању прекршаја, стр. 21-27, издавач: Удружење судија прекршајних судова Републике Србије, Београд, 2014. Година,
- 6) Слободан Малешкић, Сара Почуча: „Алтернативне санкције у кривичном законодавству Републике Србије“, Култура полиса, часопис за неговање демократске политичке културе, година XIII, број 30, 2016, страна 389-400, УДК 343.8:343.9(497.11)
- 7) Слободан Малешкић, Споразум о признању прекршаја и његова имплементација у домаћем законодавству. Право - теорија и пракса, вол. 34, бр. 7-9, 2017, стр. 1-15.
- 8) Ненад Бингулац, Слободан Малешкић, Компаративни приказ института споразума о признању прекршаја у Сједињеним Америчким Државама, Немачкој и Србији, Култура полиса, вол.15, бр. 36, 2018, стр. 611-622.

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

„СПОРАЗУМ О ПРИЗНАЊУ ПРЕКРШАЈА“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Докторска дисертација има укупно 279 страна, уз попис литературе, коју чини укупно 163 библиографске јединице, укључујући 24 табеларна приказа и графикана, и састоји се од увода, шест поглавља, закључних разматрања, списка коришћене домаће и стране литературе, законских и подзаконских прописа.

САДРЖАЈ

УВОД

INTRODUCTION

Предмет рада

Циљ рада

Методе

Хипотезе

ГЛАВА I ПРАВНА ПРИРОДА СПОРАЗУМА О ПРИЗНАЊУ У КАЗНЕНОМ ПРАВУ

1.1. Појам (дејство) споразума о признању

1.2. Оправдање и оспоравање споразума о признању
1.3. Развој споразума о признању
ГЛАВА II МАТЕРИЈАЛНОПРАВНИ АСПЕКТ
2.1. Предмет споразума
2.2. Садржина споразума
2.3. Споразум и казна
ГЛАВА III ПРОЦЕСНОПРАВНИ АСПЕКТ
3.1. Иницијатива
3.2. Преговор
3.3. Рокови
ГЛАВА IV ОДЛУКЕ СУДА ПОВОДОМ СПОРАЗУМА
4.1. Прихватање
4.2. Одбацивање
4.3. Одбијање
4.4. Жалба против решења о споразуму о признању прекршаја
ГЛАВА V КОМПАРАТИВНИ ПРЕГЛЕД
5.1. Сједињене Америчке Државе
5.2. Немачка
5.3. Италија
5.4. Словенија
5.5. Македонија
5.6. Босна и Херцеговина
5.7. Хрватска
5.8. Црна Гора
ГЛАВА VI АНАЛИЗА ПРАКТИЧНЕ ПРИМЕНЕ
ЗАКЉУЧАК.
ЛИТЕРАТУРА

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У **уводном делу** кандидат наводи да се на тему споразума о признању кривице, односно кривичног дела, може наћи мањи број радова домаћих аутора који су се углавном бавили процесноправним питањима и уз то указивали на актуелне статистичке показатеље из којих се може видети заступљеност примене овог института. Могло би се рећи да не постоји рад који се бави овим институтом из угла прекршајног права, иако се никако не може оспорити да је споразум о признању прекршаја проистекао управо из процесног права. Стофа се у овом истраживању сагледава питање споразума о признању прекршаја анализирањем теоријских и практичних аспеката, почевши од домаћих законодавних решења и стручних и научних расправа па све до сагледавања овог питања у страним законодавствима. Кандидат посебно наглашава да се значај споразума о признању не може посматрати само из угла процесне ефикасности и мање растерећености суда и овлашћеног подносиоца захтева за покретање прекршајног поступка. Неспоран је и његов значај за окривљеног. Основна идеја истраживања овог института заснива се на потреби да се институт споразума о признању у прекршајном праву ближе одреди, а затим и да се боље разумеју могућности које се могу постићи његовом применом, при чему постоји јасна свест да ова област до сада у научној и стручној јавности није довољно разматрана и сагледавана, првенствено из разлога његовог релативно скороријег имплементирања у прекршајно законодавство Републике Србије, али и не тако давног имплементирања у кривичнопроцесно законодавство Републике Србије, односно позитивноправни систем. Кандидат у овом делу детаљно образлаже циљ истраживања, наводећи досадашње резултате у теоријском и стручном елаборирању овог и сличних института, те меру у којој сматра да може дати допринос унапређењу достигнутог степена научне елаборације. Поред тога, кандидат описује методе и одређује хипотезе свог истраживања.

Прво поглавље посвећено је основним разматрањима споразума о признању прекршаја. Разумно је да се разматрања било које правне теме морају започети сагледавањем правне природе тематике која се ближе одређује, те стога у првој глави под називом „**Правна природа споразума о признању у казном праву**“ постоје три основна значајна елемента без којих се не може наставити даље и конкретније разматрање теме овог рада. У првом потпоглављу овог дела истраживања обрађени су питање појма, односно дејства споразума о признању. У другом потпоглављу разматрана су питања оправдања споразума о признању, док се треће потпоглавље бави питањем развоја споразума о признању. У оквиру првог поднасловa – Појам (дејство) споразума о признању разматрају се појам и дејство споразума о признању. Елементи на које јепосебно указано јесу: законско предвиђање одређеног дела или противправног понашања, постојање узрочне везе између извршиоца и тог противправног дела, а затим и питање признања

извршеног дела од стране кривично или прекршајно одговорног лица. У оквиру поменутог, посебна пажња је бити посвећена питању *ius puniendi* и односа овог института са споразумом о признању. У оквиру другог поднаслова – Оправдање и оспоравање споразума о признању наводе се разлози настанка овог института који би требало да буду и довољни елементи за оправдање његовог постојања. С обзиром на то да је и овај институт настао као последица еволуције процесног права детаљно се разматра његова законодавна оправданост. У овом делу истраживања указује се на многа позитивна, али и негативна сагледавања овог института како са теоријског, тако и са практичног аспекта. У оквиру трећег поднаслова – Развој споразума о признању анализира се питање развоја споразума о признању, и то из два угла. Првенствено са аспекта првобитне имплементације у наше законодавство, а одмах затим и његов развој и даље ширење. Кандидат посебно апострофира да питање од посебног значаја за споразум о признању јесте признање кривице, тј. одговорности. Једно од основних начела јесте *nulla poena sine culpa* – нема казне без кривице. Одговорност представља субјективни део прекршаја, тј. субјективан однос према прекршају. Да би могла уследити примена прекршајних санкција или да би се могао применити институт споразума о признању када је то законом предвиђено, поред постојања прекршаја потребно је да постоји и прекршајна одговорност учиниоца дела. Прихватање прекршајне одговорности је од посебног значаја за споразум о признању прекршаја, не само из разлога да би могло доћи до примене овог новог института у прекршајном праву Републике Србије већ и због своје суштинске карактеристике, тј. да постоји свест код учиниоца прекршаја да је са својим деловањем одговоран за извршење прекршаја. Идеја споразума о признању прекршаја уведена је са циљем да странка споразумом може да оконча прекршајни (али и кривични) поступак. Опште је познато да овај начин завршетка поступка води порекло из англосаксонског права, али како поједини аутори указују, законодавац је разлоге за увођење овог института видео и као последицу подстицања признања (прихватања) одговорности, која се јавила из сасвим прагматичних разлога. Основна идеја споразума о признању прекршаја јесте да се брже и ефикасније оконча процес. Примену института споразума о признању прекршаја поред позитивне последице – посматрано из угла окривљеног, односно прекршајно одговорног лица – карактерише и то што се у знатној мери процедурално ефикаснијим прекршајним поступком постиже не само повећање степена ефикасности суда јер ће неспорно имати мање покренутих прекршајних поступака, већ ће се утицати и на ефикасност судија који ће услед чешће примене овог института неспорно имати мањи број предмета у раду. За једно од законодавних оправдања за постојање споразума о признању прекршаја узима се и чињеница да се брже и ефикасније окончава судски процес и да се на тај начин постиже процедурално знатно ефикаснији прекршајни поступак. Учесталом применом овог института постићи ће се смањење броја предмета у раду, што ће у знатној мери повећати ефикасност суда и у оним поступцима у којима закон није предвидео могућност споразума. Законодавно оправдање постојања споразума о признању прекршаја односи се и на то да се споразумом окривљеном може одредити санкција која може бити знатно повољнија по њега, и по врсти и по тежини, од оне која би можда била изречена од стране суда након спроведеног поступка. Најчешћи разлог којим се оспорава овај институт односи се на назначаване да је он у супротности са споразумом Европске конвенције о људским правима. Аутори који су се бавили овом проблематиком, а које Кандидат наводи или цитира у свом раду, указују на то да је управо ово разлог због којег споразум о признању није био усвојен у Енглеској 1991. године. Аргументи који се наводе од стране оних који заступају овај став односе се на то да је споразум о признању у супротности са чланом 6 Европске конвенције о људским правима, који се односи на право на правично суђење. У раду се ови аргументи детаљно елаборирају. Коначно, у овом делу, анализира се развој споразума о признању из угла његовог међународног настанка и првих примена у страним законодавствима. Развој споразума о признању прекршаја је за потребе овог истраживања сагледава се и кроз његов настанак и развој у домаћем законодавству, како би се могао видети смер његовог развоја и прилагођавање овог института реалним потребама, не само законодавства, већ и друштва.

У другом делу докторске дисертације Кандидат се бави анализом материјалноправног аспекта споразума о признању прекршаја. Значај, али и обавеза овог дела разматрања јесте у његовом актуелном законодавном предвиђању. Другим речима, законодавац је под научним, стручним, историјским, али и практичним утицајима одредио позитивноправно предвиђање овог института. Посебан значај разматрања материјалноправног аспекта јесте у томе што када се узму у обзир све претходне његове промене и начини одређивања, он има значајан утицај и на нека од каснијих процесних питања. У оквиру другог поглавља овог истраживања, под називом „**Материјалноправни аспект**“, како би се постигла одређена свеобухватност ове проблематике засебно су разматрана три значајна питања, и то: предмет споразума, садржина споразума и питање споразума и казне. У првом потпоглављу разматрања материјалноправног аспекта споразума, фокус је био на предмету споразума. Када се предмет споразума о признању прекршаја посматра из материјалноправног угла онда се ово питање односи се на постизање споразума између овлашћеног подносиоца захтева и окривљеног за прекршај или за више прекршаја за које се води прекршајни поступак. Из претходно реченог може се видети да је основни предмет споразума о признању прекршаја управо тај споразум између овлашћеног подносиоца захтева и окривљеног. Ово питање се може посматрати и из угла да је суштински предмет споразума прихватање прекршајне одговорности од стране окривљеног за прекршај или за више прекршаја. У овом делу истраживања разматрено је и питање значаја и

утицаја воље странака за закључење споразума, затим и на сегмент који је много мање неизвеснији од претходног јер се ради о законодавним претпоставкама, односно на који начин је законодавац предвидео предмет споразума. Ова питања покреће и разматрање о могућности да неко лице преузме прекршајну одговорност за дело које није извршило, тј. о могућој злоупотреби овог института. Посебна пажња се посвећује и прекршајном налогу као једном сасвим другом процесном институту, али кроз указивање на одређене сличности јер је аутор мишљења да имају неколико додирних тачака. У другом потпоглављу разматрања материјалноправног аспекта споразума је указано на његову садржину, као и на поједина питања од значаја која се односе на поменуто. С обзиром на то да је законодавац предвидео да споразум о признању има обавезну форму, односно садржину, она управо произилази из предмета споразума о признању. Ради прецизнијег и свеобухватнијег сагледавања садржаја овог института указано и на садржину споразума коју је законодавац предвидео у кривичнопроцесном праву. На крају, сагледано је и питање утицаја на вољу приликом предлога окривљеном за закључење споразума. Воља за постизање споразума оптуженог и овлашћеног подносиоца захтева мора бити потпуно слободна, ненарушена од супротне стране, или од неких других лица. Из целокупног сагледавања и анализе споразума о признању прекршаја, уочава се лако да је сваки елемент неизоставан и да је сам по себи од значаја, као и то да би се довела у питање одрживост овог института уколико би неки од њих изостао. За окривљеног, посматрано из његовог угла, постоје само два проблема када се разматра могућност овог института. Први је да ли ће му споразум о признању бити понуђен од стране овлашћеног подносиоца захтева, односно, да ли ће овлашћени подносилац захтева прихватити предлог да се постигне споразум, а други проблем је, с тим да је он условљен првим, која ће се казна „договорити“ у споразуму. Већ из изнетог може се видети значај овог дела разматрања у којем се покрећу многа питања која се односе на казну или другу прекршајну санкцију која се може одредити споразумом о признању прекршаја. Посебан акценат разматрања овог питања стављен јена питање степена у којем суд може да утиче на одмеравање казне, али и на његов утицај на висину и врсту казне приликом закључења споразума, и то почевши од тога да суд има законску обавезу да мора да утврди да ли је договорена казна или друга санкција у оквиру законског минимума и максимума, али и да би се постигла, односно задржала сврха кажњавања у смислу остварења генералне и специјалне превенције. Прихватање одговорности за прекршај или за кривично дело повлачи одређене законске последице. Прва и најважнија последица признања прекршаја јесте да окривљени заиста прихвата да је прекршај и начинио, тј. он не оспорава његово извршење. Будући да постоји признање јасно је да је процес утврђивања истине сигурно „једноставнији“, те је због тога између осталог и настао овај институт. Код прихватања одговорности за прекршај или за кривично дело од стране окривљеног, а услед убрзаног и реално површног поступка у процесном смислу, може се поставити питање злоупотребе признања, тј. да лице прихвати одговорност за нешто што није извршило због неких мотива који могу бити финансијски или емотивни и др. Кандидат је мишљења да део преговора око казне представља најтежи део и у формалном и у психолошком смислу за окривљеног. Иако се кроз статистичке податке то не може видети, он наводи да услед постојања овог института одређени проценат окривљених који не би пред судом прихватили прекршајну одговорност или одговорност за кривично дело, то ипак учини због могућности преговора око висине и врсте казне или друге санкције, а неспорно је да пред судом не би имали ту могућност. За договор око врсте и висине казне или неке друге санкције заинтересован је и суд не само због законске обавезе да мора да утврди да ли је договорена казна или друга санкција у оквиру законског минимума и максимума, већ и како би се постигла, односно задржала сврха кажњавања у смислу остварења генералне и специјалне превенције. Приликом преговора у вези са висином и врстом казне или друге прекршајне санкције, често се дешава – у неформалним или већ започетим преговорима – да се пре прихватања кривице окривљеног разговара о питањима у вези са смањењем казне. Неспорно је да је за окривљеног то најзначајније питање и основни мотив преговора, односно закључења споразума, али у овим ситуацијама се често занемарује принцип претпоставке невиности. Одмеравање казне представља веома сложен процес у којем морају да се сагледају многобројни аспекти, почевши од дела које је извршено, насталих последица, разлога због којих је то дело извршено, околности које су претходиле извршењу, али и понашања окривљеног након извршења и др. Приликом преговора о висини и врсти казне или друге прекршајне санкције, овлашћени подносилац захтева пред окривљеног излази са одређеним доказима и тврдњама. Неспорно је да су управо они значајан део за започињање преговора о признању дела, али реално, споразум се ипак постиже признањем одговорности, те се у формалном смислу неће заснивати на свим доказима и околностима, већ само на признању, што се најбоље може видети и из садржине споразума. Законодавац је ипак предвидео да у одређеној мери суд има индиректну и пасивну улогу приликом одмеравања казне. Суд има могућност да не прихвати верификацију споразума о признању у случајевима које је предвидео Закон о прекршајима.

Треће поглавље, под називом „Процесноправни аспект“ за циљ има да се на свеобухватнији начин приближе и сагледају значајна процесна питања овог института, и то кроз три засебне целине. Првенствено је размотрено питање иницијативе, односно начина покретања преговора око споразума о признању прекршаја, а затим ће, по логичном следу, питање преговора, док је се на крају размотрено и питањерокова које је законодавац предвидео, који се односе на споразум о признању прекршаја. Питање иницијативе законодавац је различито решио у Закону о прекршајима и Законику о кривичном поступку. У

Закону о прекршајима иницијатива за отпочињање преговора може бити од стране овлашћеног подносиоца захтева, а и од стране окривљеног или његовог браниоца, односно двосмерна, и не представља ексклузивно право једне од странака у поступку. С друге стране, Законик о кривичном поступку не спомиње и не уређује питање иницијативе за започињање преговора. Законодавац у тексту Законика не спомиње ништа што се односи на иницијативу, чак се на директан начин не спомиње ни обостраност, као што је то уређено код Закона о прекршајима. Питање иницијативе најчешће се посматра као успостављање контакта са другом страном услед чега ће тек започети разматрање о прихватању преговора који може да доведе до закључења споразума о признању прекршаја или кривичног дела. Приликом истраживања ове проблематике у стручној и научној литератури уочено је постојање многобројних ставова од којих су се неки односили и на то да страна која иницира преговоре може себе да постави у ослабљени положај у односу на другу страну. У овом делу истраживања разматрено је и питање да ли би законодавац требало да предвиди која би страна требало да иницира преговоре, тј. да ли би овлашћени подносилац захтева или јавни тужилац требало да буде тај који ће иницирати преговоре или би иницирање требало да буде на страни окривљеног и његовог браниоца. У потрази за одговорима на ова питања указано је и на поједине статистичке податке који се односе на боље сагледавање тога која страна и у којим околностима чешће иницира преговоре. У другом потпоглављу разматрања процесноправног аспекта споразума о признању прекршаја фокус је на преговорима који претходе закључењу споразума. Преговори о закључењу споразума започињу одмах након иницијативе. С обзиром на то да иницијатива представља само успостављање контакта са другом страном неспорно је да је главна специфичност споразума о признању управо у њима. Преговоре о постизању споразума о признању прекршаја, исто као и код споразума о признању кривичног дела, карактерише одређени степен неизвесности. Неизвесност преговора првенствено се односи на то да се приликом започињања преговора и постојања воље обе стране да се постигне споразум о признању, не зна да ли ће доћи до успешног закључења споразума. Иако ток и форма преговора нису законодавно предвиђени, а постоје пак многа законодавна ограничења, сасвим је логично да страна која иницира преговоре износи свој предлог споразума, док супротна страна даје своје мишљење на предложено. У случајевима када се тај иницијални предлог не може прихватити, преговори се настављају све док се не постигне компромис или се не одлучи да се одустане од даљих преговора, а самим тим и од закључења споразума о признању. Кроз садржину споразума која је Законом предвиђена и утврђена јасно произилази о којим чињеницама и елементима ће се водити преговори, те ће се у наставку рада томе посветити посебна пажња. Након што се питање преговора сагледа кроз анализу Закона о прекршајима, али и Законика о кривичном поступку, овај сегмент истраживања је посвећен и анализирању појединих теоријских питања која су од значаја за питање преговора. У трећем потпоглављу разматрања процесноправног аспекта споразума о признању прекршаја фокус је на роковима које законодавац предвиђа, а који се односе на споразум о признању прекршаја. С обзиром на то да код свих процесноправних радњи постоје одређени рокови, тако их је и код споразума о признању прекршаја законодавац предвидео. Приликом разматрања овог питања првенствено је указано на рокове које је законодавац предвидео за закључење споразума о признању прекршаја уактуелном Закону о прекршајима, али и на начин на који је ово питање законодавац уредио у законима и прекршајима који су претходили. Затим, разматрено је и питање института враћање у пређашње стање и његов однос са споразумом о признању прекршаја. У овом потпоглављу компарирано је питање рокова и у Законику о кривичном поступку, а који се односе на споразум о признању кривичног дела, првенствено са циљем да се начини упоредни приказ, али и да се размотре сличности и разлике које је законодавац предвидео у ова два закона. Оно што је извесно код започетих преговора о закључењу споразума о признању прекршаја јесте да постоји прекршајна одговорност, да за то дело, односно прекршај, законодавац није предвидео издавање прекршајног налога, да окривљени прихвата прекршајну одговорност за тај прекршај, да има вољу за закључење споразума о признању прекршаја, да постоји и воља овлашћеног подносиоца захтева да се закључи споразум о признању и да је неко од странака иницирао преговоре. Неизвесност преговора првенствено се односи на то да се приликом започињања преговора и постојања воље обе стране да се постигне споразум, не зна да ли ће до закључења споразума и доћи. С обзиром на то да је законодавац предвидео око чега се све мора постићи договор, по логици ствари највећа неизвесност је у томе да ли ће се постићи договор о врсти и висини казне, односно о некој другој прекршајној санкцији. У одређеној мери, приликом преговора се може јавити проблем када је реч о опису прекршаја, посебно када се ради о више извршених прекршаја. Ипак је за окривљеног најзначајније питање споразума са овлашћеним подносиоцем захтева око казне, у смислу њене врсте и висине. Кандидат сматра да је управо овај део специфичан јер су висина и врста казне најчешће и основни мотиви за окривљеног да иницира или прихвати преговоре у вези са закључењем споразума о признању. Неспорно је да ће Законом предвиђена казна или друга прекршајна санкција приликом закључења споразума о признању прекршаја бити мања него она која би била изречена од стране суда након целокупног поступка, па се ту може поставити и питање око чега је неизвесност када се зна да ће бити блажа. Неизвесност је када окривљени или његов бранилац предлажу врсту и висину казне или друге прекршајне санкције која ће по логици ствари бити веома блиска законском минимуму за то дело, а од овлашћеног подносиоца захтева зависи да ли ће се тај предлог прихватити. И када се постигне договор између овлашћеног подносиоца захтева и окривљеног, и даље постоји неизвесност да ли ће договор око врсте и висине казне или неке друге санкције суд прихватити, не само због законске обавезе што мора да

утврди да ли је договорена казна или друга санкција у оквиру законског минимума и максимума, већ и како би се постигла, односно задржала сврха кажњавања у смислу остварења генералне и специјалне превенције. Поступак преговора није законодавно уређен. Ово је у потпуности и разумно јер када су законом предвиђене околности када се може закључити споразум, у смислу за која дела и које претпоставке морају да постоје, целокупна воља за закључењем споразума, па самим тим и ток, почевши од иницијативе па све преко преговора – налази се „у рукама“ овлашћеног подносиоца захтева и окривљеног и његовог браниоца. Кандидат посебно уочава и наглашава и да у односу на Закон о прекршајима, Законик о кривичном поступку чланом 318 ставом 3 предвиђа да судија који је донео решење о одбијању споразума и који је касније учествовао у уништавању списа у вези са тим споразумом не може учествовати у даљем току поступка. Законодавац је заштитио окривљеног у случају да не дође до закључења споразума, почевши од уништавања списа преговора, али и онемогућавања да поступак води судија који је ипак био упознат са споразумом приликом доношења одлуке о њему, чиме се постиже посебно уверење код окривљеног да неће доћи до злоупотребе и да неће бити у неповољном положају приликом судског поступка. Поменуто посебно има значаја јер се на овај начин не повређује институт претпоставке невиности. Поред свега до сада указаног, може се закључити да окривљени може да уђе у преговоре око признања прекршајне одговорности или кривичног дела без посебног страха за свој положај, што представља веома добро законодавно решење. Наиме, ако се постигне споразум између окривљеног и овлашћеног подносиоца захтева или у кривичном поступку окривљеног и јавног тужиоца, преговори су били успешни и може се рећи да постоји одређено задовољство страна услед постигнутих компромиса, односно успешног закључења споразума о признању. У супротном, након завршетка преговора и непостизања договора, а самим тим и незакључивања споразума, списи предмета, тј. материјал који је коришћен у преговорима – биће уништен.

У четвртм делу докторске дисертације који носи наслов „Одлуке суда поводом споразума“ наводи се да иако иницијатива за закључење споразума о признању прекршаја долази од стране подносиоца захтева за вођење прекршајног поступка или пак од стране окривљеног и његовог браниоца, ипак је суд тај који даје последњу „реч“ када је у питању само закључење споразума. Дакле, иако је законодавац оставио могућност евентуалног споразумевања окривљеног и његовог браниоца и подносиоца захтева о признању прекршаја, као и о врсти и висини санкције која треба да се изрекне окривљеном, суд је ипак тај који доноси коначну одлуку о споразуму који је постигнут између окривљеног и његовог браниоца са једне стране, и подносиоца захтева са друге стране. Када се прекршајни поступак води за један прекршај или за више прекршаја у стицају, овлашћени подносилац захтева може предложити окривљеном и његовом браниоцу закључење споразума о признању. Исто тако, окривљени и његов бранилац могу овлашћеном подносиоцу захтева предложити закључење споразума о признању прекршаја. Иницијатива за закључење споразума о признању прекршаја може доћи од било које странке у поступку. Предлог се може поднети или усмено или писмено. Ако је учинилац извршио више прекршаја у стицају, споразум би требало да садржи и изјаву овлашћеног подносиоца да одуштаје од прекршајног гоњења за прекршаје који нису обухваћени споразумом о признању. Споразум о признању прекршаја, како наводи Кандидат, позивајући се на одговарајуће ставове у научној литератури, није грађанскоправни уговор, мада садржи признање које обухвата не само признање чињеница, него и правне закључке, по чему је близак акту признања тужбеног захтева у грађанској парници. Суштинско својство јесте да то није обичан уговор који би након закључења у законом прописаној форми производио дејство сам по себи, већ је он само основ за судску одлуку којом се пресуђује прекршајна ствар, под условом да га суд, након оцене, претходно прихвати посебном одлуком. Отуда је његово дејство на прекршајну ствар посредно, док одлука суда има конститутивно дејство. У том смислу, након што су окривљени и подносилац захтева за вођење прекршајног поступка постигли споразум о признању прекршаја, неопходно је да сагласност на постигнути споразум да и суд. Према томе, суд након што му је поднет предлог о признању прекршаја може донети једну од следећих одлука: - одбацити споразум; - одбити споразум; - усвојити споразум. Суд о споразуму одлучује на рочишту на којем је искључена јавност. Овом рочишту присуствују, односно позивају се – овлашћени подносилац захтева, окривљени и његов бранилац, а оштећени и његов пуномоћник се обавештавају о одржавању рочишта. Обавештавање оштећеног и његовог пуномоћника је од велике важности ако је постављен имовинскоправни захтев, а самим тим и присуство оштећеног има додатну тежину. Другим речима, јасно је да ће рочишту на којем се одлучује о споразуму о признању прекршаја већи правни интерес да присуствује имати оштећени који има имовинскоправни захтев, јер се на том рочишту одлучује и о њему. Одсуство позваних и обавештених лица о одржавању рочишта, са самог рочишта, повлачи различите последице. Недолазак на рочиште окривљеног који је уредно позван, а који притом није ни оправдао изостанак, за последицу ће имати одбацивање споразума, док изостанак подносиоца захтева не повлачи за собом одбацивање споразума. Различито третирање изостанка странака са рочишта на којем се одлучује о споразуму своје оправдање налази у томе што је споразум о прекршају *in favorem* окривљеног, што представља уједно усаглашен став у правној науци која се бавила овим питањем. Како се оштећени и његов пуномоћник „само“ обавештавају о одржавању рочишта о одлучивању о споразуму о признању прекршаја, јасно је да њихово присуство није обавезно, те ће се у случају њиховог одсуства рочиште одржати. Поставља се питање шта се дешава ако на рочиште на којем се одлучује о споразуму о признању прекршаја приступи окривљени, али не

и његов бранилац? Оваква ситуација је у пракси реална и врло могућа. У оваквим случајевима, рочиште ће се одржати јер није неопходно присуство браниоца будући да од самог почетка преговора па до закључења споразума, окривљени у прекршајном поступку може али не мора имати браниоца. Насупрот томе, у кривичном поступку је ситуација другачија јер окривљени мора имати браниоца од почетка преговора с јавним тужиоцем о закључењу споразума, до доношења одлуке суда о споразуму. Будући да је овде реч о обавезној одбрани, недолазак браниоца на рочиште на којем се одлучује о споразуму није разлог да се споразум одбаци, већ да се рочиште одложи. Како је на рочишту о одлучивању о споразуму о признању прекршаја јавност искључена, донекле је искључена и контрола јавности по питању његове примене. Дакле, овакво решење које искључује јавност на рочишту на којем се одлучује о споразуму се критикује, јер споразум на тај начин не подлеже никаквој јавној контроли. Наиме, истиче се да је јавност поступка један од темељних принципа Европске конвенције о људским правима из 1950, као и то да је јавност темељни предуслов за правичан поступак, што је Европски суд за људска права и потврдио у својим бројним одлукама. Уз констатацију да се не може пренебрегнути чињеница да се не могу баш сви детаљи поступка учинити доступним јавности на овом рочишту, заузима се став, који се наводи у самом раду, да би оно ипак требало да буде отворено за јавност. Основна критика одсуства јавности у овом случају се свакако односи на мањак контроле јавног мњења и грађана по питању самог споразума. Наиме, истиче се могућност различитих злоупотреба по питању потписивања споразума о признању прекршаја. Начело јавности је и начело које је зајемчено и Уставом Републике Србије и представља једно од основних темеља права на правично суђење. Стога сматрамо сасвим оправданим што искључење јавности приликом одлучивања о споразуму о признању прекршаја подлеже честим критикама. Правно дејство споразума о признању условљено је одлуком суда којом се потврђује споразум. На тај начин споразумевање странака добија карактер формално склопљеног судског поравнања којим се окончава спор. Дакле, ипак је суд, односно прекршајни судија који је водио поступак, тај који суштински одлучује о самом споразуму. Суд ће о самом споразуму одлучити решењем. Суд мора прво проверити да ли је споразум постигнут уз сагласност странака, односно да је окривљени добровољно признао извршење прекршаја и да код њега нема никакве заблуде. Дакле, посебно се мора учинити несумњивим слободна воља окривљеног у погледу признања извршеног прекршаја и одрицања од права на суђење и права на жалбу на судску одлуку којом ће споразум бити усвојен. Поставља се питање на који начин суд утврђује постојање слободне воље за потписивање споразума о признању прекршаја код окривљеног. Наиме, о овоме закон не даје никакве одговоре, већ само прописује обавезу суду/судији да то утврди. На ово питање судска пракса свакако треба да да одговор. Сигурно да је један од начина на основу којег суд може доћи до уверења о слободном пристанку окривљеног на споразум, као и одсуства било какве заблуде – кроз постављање одређених питања која се односе на извршење самог прекршаја и на услове који су постојали за време споразумевања о признању прекршаја. Чињенице на којима се темељи процена суда о испуњености законских услова морају бити образложене у решењу. По правоснажности решења које се доставља странкама, браниоцу, оштећеном и његовом пуномоћнику, суд ће одлучити о самој прекршајној ствари пресудом. Након што је суду поднет споразум о признању прекршаја, поред тога што га може прихватити, о чему је било више речи у ранијем излагању, суд га такође може и одбаци. До одбацивања споразума доћи ће у два случаја која су прописана у члану 235 став 2 и 5 Закона о прекршајима, и то: 1) ако је споразум поднет након доношења првостепене одлуке (став 2); 2) ако на рочиште није дошао уредно позвани окривљени и није оправдао своје одсуство. У две претходно поменуте и у раду детаљно описане ситуације суд је у обавези да донесе решење о одбацивању споразума о признању прекршаја. У случају да на рочишту суд дође до уверења да окривљени није самовољно прихватио споразум о признању прекршаја, односно да је на исти пристао услед принуде, претње или силе, донеће решење о одбијању споразума о признању суд је у обавези да на рочишту утврди да код окривљеног нема заблуде и да је добровољно прихватио споразум о признању прекршаја. Уколико и најмање посумња у одсуство добровољности на споразум код окривљеног или пак да је окривљени у заблуди, у обавези је да решењем споразум одбаци. Суд је у обавези да приликом одлучивања о споразуму о признању прекршаја детаљно прегледа сам споразум и утврди постојање свих напред наведених елемената, а у случају одсуства једног, има обавезу да донесе решење о одбијању споразума о признању прекршаја. До одбијања споразума о признању прекршаја доћи ће и у случају ако суд утврди да су споразумом о признању прекршаја повређена права оштећеног или да је споразум противан разлозима правичности. Дакле, суд овде пре свега штити права оштећеног као лица којем је повређено неко право извршењем прекршаја. Такође, поред заштите права оштећеног, суд је у обавези да штити и води рачуна о правичности. Стога, ако суд дође до уверења да су нарушени принципи правичности или да је угрожено неко право оштећеног, у обавези је да донесе решење којим ће одбити споразум о признању прекршаја. Најзад, суд ће донети решење којим ће одбити споразум о признању прекршаја и онда када утврди да казна или друга прекршајна санкција утврђена у споразуму о признању очигледно не одговара тежини прекршаја који је окривљени признао.

У оквиру петог дела кандидат је анализирао решења која постоје у компаративном праву.

Приказ законодавног предвиђања овог института почиње са законодавством Сједињених Америчких Држава, као његовом неспорном колевком. Затим, указано је и на позитивноправно предвиђање споразума о признању у немачком законодавству, иако је ту овај институт доста касно уведен, што даје довољно

простора за његово прецизније разматрање у контексту савременог развоја кривичног и прекршајног права и околности које их детерминишу. Када је реч о европским законодавствима, размотрени су и начин на који је овај институт уређен у Италији јер она представља прву европску државу која је у своје законодавство увела овај споразум. На крају овог компаративног истраживања Кандидат се осврнуо на законодавна предвиђања овог института у бившим државама СФРЈ, односно у прекршајном законодавству Македоније, Словеније, Црне Горе, Хрватске и Босне и Херцеговине, у оквиру које је посебно размотрио законодавно решење у Федерацији Босне и Херцеговине и у Републици Српској. Разумевање за постојање и широко примењивање овог института у Сједињеним Америчким Државама произилази из инквизиторског поступка. Када је реч о распрострањености његове примене, цитирани аутори наводе да се на нивоу држава, али и на савезном нивоу, најмање 90% кривичних случајева заврши споразумом о признању, тј. не буду процесуирана пред судом, услед постигнутог договора између браниоца и оптуженог. У прилог поменутог, потребно је још навести да у појединим америчким савезним државама, као што је то Калифорнија, а конкретно се мисли на град Сан Дијего, прекршајни судови имају много активнију улогу приликом закључења споразума о признању – не само што се преговори одвијају у судским просторијама него се током пред-преговора одређује судија који их надзире. Аутор наводи да постоје многа мишљења која указују на то да је управо у Немачкој започела прва примена овог до тада искључиво америчког института, али постојала је правна празнина – споразум о признању није био законски регулисан иако је био примењиван. Поједини аутори које цитира указују на то да је поменуто законско нерегулисање овог института било због изузетно снажног „утицаја“ начела легалитета, посебно када је у питању кривично гоњење, јер није било могуће опште узети у разматрање могућност признања кривице уз договор са оптуженим. Суд у Немачкој има нешто активнију улогу приликом закључења споразума у односу на друге земље. Поред тога што врши надзор над законодавном оправдаошћу сваког предлога споразума понаособ, његова друга улога је страначка.

У шестом делу, „Анализа практичне примене“ дат је приказ практичних аспеката овог института у Србији. Анализирани су практични ефекти примене овог института. Временски распон који је обухваћен анализом представља период од 4 године, односно од 2014. до 2017. године. Наводи се, да је потребно имати на уму да приликом сагледавања података моћи ће се уочити да током 2014. године изнети подаци су у знатној мери бројчано мањи у односу на остале године, што се оправдава разлогом јер се не може посматрати целокупна календарска 2014. година. Примена споразума о признању прекршаја започета тек од септембра 2014. године. Због целисходности сагледавања података, закључна година истраживања је 2017. година. Када је реч о просторном сагледавању примене споразума о признању прекршаја, опредељење је на сагледавање података четири града, два већа и два мања, те стога подаци који ће бити приказани односе се на Београд, Нови Сад, Ужице и Пријепоље. На основу анализе података који се односе на споразум о признању прекршаја неспорно се може видети тенденција знатног раста примене овог правног института, а подсећамо да је примена овог правног института започета од септембра 2014. године. Идеја анализе четири града која се по својој величини групишу у два већа и два мања, заснована је на свеобухватности примене и разматрање да ли неспорна разлика у броју извршених прекршаја утиче и на закључење споразума. На основу процентуалне заступљености може се видети да поменута разлика не утиче на закључење споразума о признању прекршаја. Збирно посматрано за анализиран период проценат споразума у односу на број прекршаја је 22,58, што не одступа у многоме и од појединачне заступљености по градовима. Иако је предмет овог истраживања заснован на споразумима у вези са прекршајима из Закона о безбедности саобраћаја на путевима, јер се тренутно једино код поменутих прекршаја он спроводи Кандидат је мишљења да у широј примени се могу очекивати приближни статистички показатељи. Такође, приметно је да постоји и релативно велики број повратника, посебно оних који су извршили један прекршај. Међутим и поред тога сматра да је примена споразума о признању прекршаја дала добре резултате, чиме су се са једне стране растеретили судови, а са друге стране утицало се на учиниоце прекршаја јер им се за извршени прекршај изриче блажа казна и утиче на њих да у будуће не врше нове прекршаје јер знају да ће бити строжије кажњени, односно да неће имати могућност да постигну споразум.

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Основна идеја истраживања овог института заснивала се на потреби да се институт споразума о признању у прекршајном праву ближе одреди, а затим и да се боље разумеју могућности које се могу постићи његовом применом, при чему је постојала јасна свест да у научној и стручној јавности ова област досад није довољно разматрана и сагледавана, а посебно не са многих значајних аспеката, управо из разлога његовог релативно скоријег имплементирања у прекршајно законодавство Републике Србије, али и не тако давног имплементирања у кривичнопроцесно законодавство Републике Србије, односно позитивноправни систем. Споразум о признању прекршаја (под овим називом) први пут се законодавно уређује од ступања на снагу Закона о прекршајима из прве трећине 2014. године. Институт је преузет из Законика о кривичном поступку који је у својим изменама и допунама из 2009. године предвидео институт споразума о признању кривице. Исте године, овај институт, под истим називом (споразум о признању кривице), са минималним прецизирањима уведен је и у Закон о прекршајима, и то Законом о изменама и допунама Закона о прекршајима. У материјалном смислу, законодавац је предвидео да се овај институт примењује тако што се учесници поступка – односно подносилац захтева са једне стране и окривљени и његов бранилац са друге стране – споразумевају о висини и врсти казне, а да након постигнутог договора, односно споразума, суд доноси решење о усвајању ако су за то законом предвиђени услови испуњени. Примена овог института је од посебног значаја за окривљеног будући да предност примене представља корист окривљеног у смислу да ће на основу поменутог „добити“ казну која може бити и знатно повољнија по њега, и по врсти и по тежини, од оне која би можда била изречена од стране прекршајног суда након спроведеног поступка. Иако се и овде обавезно води рачуна да се приликом постизања споразума не повреде права оштећеног, намеће се питање да ли се овим споразумом може постићи сврха кажњавања и у којој мери. Другим речима, може се поставити питање степена постојања генералне и специјалне превенције казне.

Позитиван ефекат примене института споразума о признању прекршаја – поред већ поменуте позитивне последице посматрано из угла окривљеног, односно прекршајно одговорног лица – јесте и тај што се у знатној мери утиче на постизање бржег и процедурално ефикаснијег прекршајног поступка, што се директно манифестује на краће време вођења поступка пред судом, чиме се индиректно може утицати и на ефикасност судија који ће услед чешће примене овог института неспорно имати мањи број предмета у раду. Поред изнетог, применом овог института у поступцима у којима је то могуће, трошкови прекршајног поступка биће у знатној мери смањени. Закључци до којих се дошло изведени су на основу темељне анализе и разматрања свих битних елемената који се односе на овај институт. Правна природа споразума о признању има три основна елемента без чије анализе се није могло наставити конкретније разматрање теме овог рада. С тим у вези размотрило се питање појма, односно дејства споразума о признању, затим питање оправдања споразума о признању и, на крају, сагледало се питање развоја споразума о признању. Елементи на које се указало и који су детаљније размотрени јесу законско предвиђање одређеног дела или противправног понашања, постојање узрочне везе између извршиоца и тог противправног дела, а затим је нужно било размотрити и питање признања извршеног дела од стране кривично или прекршајно одговорног лица. У оквиру поменутог, посебна пажња је била посвећена питању *ius puniendi* и односа овог института са споразумом о признању. У оквиру другог потпоглавља било је речи о питању оправдања и оспоравања споразума о признању, а размотрени су разлози настанка овог института који би требало да буду и довољни елементи за оправдање његовог постојања. Нужно је било да се у овом делу истраживања укаже и на многа позитивна, али и негативна сагледавања овог института, како са теоријског тако и са практичног аспекта. У оквиру трећег потпоглавља разматрано је питање развоја споразума о признању, и то из два угла. Првенствено се посматрало са аспекта првобитне имплементације у наше законодавство, а одмах затим и његов развој и даље ширење, док се након поменутог, развој споразума о признању посматрао из угла његовог међународног настанка и његове прве примене у страним законодавствима. С обзиром на то да је споразум о признању настао као институт кривичнопроцесног права, нужно је било сагледати његов развој будући да се једино на тај начин може посматрати суштина и значај овог института и у прекршајном праву, сходно његовој ипак нешто другачијој природи. У другом поглављу је анализиран и дат приказ материјалноправног аспекта споразума о признању прекршаја. Законодавац је под научним, стручним, историјским, али и практичним утицајима одредио позитивноправно предвиђање овог института.

Посебан значај разматрања материјалноправног аспекта је био у томе што када се узму у обзир све претходне његове промене и начини одређивања, он има значајан утицај и на нека од каснијих процесних питања. Како би се постигла одређена свеобухватност материјалноправне проблематике, засебно су се разматрала три значајна питања, и то: предмет споразума, садржина споразума и питање споразума и казне. Када се предмет споразума о признању прекршаја посматра у материјалноправном смислу, онда се ово питање односи и на постизање споразума између овлашћеног подносиоца захтева и окривљеног за прекршај или за више прекршаја за који се води прекршајни поступак. Из претходно реченог може се видети да је основни предмет споразума о признању прекршаја управо тај споразум између овлашћеног подносиоца захтева и окривљеног који производи одговарајуће правно дејство. Ово питање се може посматрати и из угла да је суштински предмет споразума прихватање прекршајне одговорности од стране окривљеног за прекршај или за више прекршаја. У овом делу истраживања размотрено је питање значаја и утицаја воље

странака за закључење споразума, затим се указало и на сегмент који је много мање неизвеснији од претходног јер се ради о законодавним претпоставкама, односно на који начин је законодавац предвидео предмет споразума. Ова питања покренула су и разматрање о могућности да неко лице преузме прекршајну одговорност за дело које није извршило, тј. о могућој злоупотреби овог института. Поред изнетог, посебна пажња је била посвећена и прекршајном налогу као једном сасвим другом процесном институту, али кроз указивање на одређене сличности, будући да је Кандидат мишљења да имају неколико додирних тачака, првенствено кроз прихватање одговорности које резултира повољнијим последицама по окривљеног, уз обезбеђење знатно ефикаснијег и бржег поступка. У наставку разматрања материјалноправног аспекта споразума указано је на питање потпуности садржине споразума јер је законодавац предвидео да споразум о признању има обавезну форму, односно садржину, а која произилази из самог предмета споразума о признању. Током разматрања ових питања која се односе на садржину споразума, отворила су се и нека друга, која се тичу форме споразума о признању, у смислу да ли је боља писана или усмена форма. У наставку разматрања материјалноправног аспекта споразума анализирано је и питање односа споразума и казне, да споразум може довести до блаже казне, али да она није супстанцијална компонента овог института. У току истраживања теме овог рада брзо се дошло до закључка да је сваки елемент неизоставан и да је сам по себи од значаја, као и то да би се довела у питање одрживост овог института уколико би неки од њих изостао. Посматрано из угла окривљеног, постоје само два проблема када се разматра могућност примене овог института. Први је да ли ће му споразум о признању бити понуђен од стране овлашћеног подносиоца захтева, односно, да ли ће овлашћени подносилац захтева прихватити предлог да се постигне споразум, а други проблем је, с тим да је он условљен првим, која ће се казна „договорити“ у споразуму и какво је дејство споразума у погледу ње. Претходно изнето је дало повода да се сагледа које је казне или друге прекршајне санкције законодавац предвидео, а о којима се може договарати приликом закључења споразума. Разматрање питања казне намеће дилему да ли се договореном казном или другом прекршајном санкцијом постиже сврха кажњавања.

Затим, у раду је сагледан и степен у којем суд може да утиче на одмеравање казне, али и на његов утицај на висину и врсту казне приликом закључења споразума. Суд има законску обавезу да мора да утврди да ли је договорена казна или друга санкција у оквиру законског минимума и максимума, али и да би се њоме постигла, односно задржала сврха кажњавања у смислу остварења генералне и специјалне превенције, као цивилизацијске вредности. У трећем поглављу овог рада указано је на процесноправни аспект споразума о признању прекршаја. Неспорно је да примена било којег института, па тако и споразума о признању – није могућа без његове материјалне уређености, али мора бити јасно даби без процесноправне примене овај и многи други институти били практично неупотребљиви у позитивном праву. У овом делу рада размотрено је питање иницијативе, односно начина покретања преговора око споразума о признању прекршаја, затим, размотрено је питање преговора, и на крају, и питање рокова које је законодавац предвидео, а који се односе на споразум о признању прекршаја. У Закону о прекршајима иницијатива за отпочињање преговора може бити од стране овлашћеног подносиоца захтева, а и од стране окривљеног или његовог браниоца, односно двосмерна, и не представља ексклузивно право једне од странака у поступку. С друге стране, Законик о кривичном поступку не спомиње и не уређује питање иницијативе за започињање преговора. Законодавац у тексту Законика не спомиње ништа што се односи на иницијативу, чак се на директан начин не спомиње ни обостраност, као што је то уређено код Закона о прекршајима. Питање иницијативе најчешће се посматра као успостављање контакта са другом страном услед чега ће тек започети разматрање о прихватању преговора који може да доведе до закључења споразума о признању прекршаја или кривичног дела, али о ком ипак коначну одлуку доноси суд. У овом делу истраживања размотрено је и питање да ли би законодавац требало да предвиди која би страна требало да иницира преговоре, тј. да ли би овлашћени подносилац захтева или јавни тужилац требало да буде тај који ће иницирати преговоре или би иницирање требало да буде на страни окривљеног и његовог браниоца. Када је реч о преговорима о закључењу споразума, они започињу одмах након иницијативе. С обзиром на то да иницијатива представља само успостављање контакта са другом страном неспорно је да је главна специфичност споразума о признању управо у њима. Преговоре о постизању споразума о признању прекршаја, исто као и код споразума о признању кривичног дела, карактерише одређени степен неизвесности. Неизвесност преговора првенствено се односи на то да се приликом започињања преговора и постојања воље обе стране да се постигне споразум о признању, не зна да ли ће доћи до успешног закључења споразума. Иако ток и форма преговора нису законски предвиђени, а постоје пак многа законодавна ограничења, сасвим је логично да страна која иницира преговоре износи свој предлог споразума, док супротна страна даје своје мишљење на предложено. У случајевима када се тај иницијални предлог не може прихватити, преговори се настављају све док се не постигне компромис или се не одлучи да се одустане од даљих преговора, а самим тим и од закључења споразума о признању.

У четвртном поглављу рада сагледана су многа питања од значаја за овај институт, а која се односе на одлуке које могу да буду донете од стране суда, а у вези са постигнутим споразумом о признању прекршаја. Када су окривљени и подносилац захтева за вођење прекршајног поступка постигли споразум о признању прекршаја, неопходно је да добију сагласност од стране суда, јер споразум нема конститутивно дејство. Суд, након што му је поднет предлог о признању прекршаја, може одбацити споразум, одбити

споразум или усвојити споразум. Свака од ових одлука суда је била засебно размотрена. Суд о споразуму одлучује на рочишту на којем је искључена општа јавност. Овом рочишту присуствују, односно позивају се – овлашћени подносилац захтева, окривљени и његов бранилац, а оштећени и његов пуномоћник се обавештавају о одржавању рочишта. Обавештавање оштећеног и његовог пуномоћника је од велике важности ако је постављен имовинскоправни захтев, а самим тим и присуство оштећеног има додатну тежину. Другим речима, јасно је да ће рочишту на којем се одлучује о споразуму о признању прекршаја већи правни интерес да присуствује имати оштећени који има имовинскоправни захтев, јер се на том рочишту одлучује и о њему. Одсуство позваних и обавештених лица о одржавању рочишта, са самог рочишта, повлачи различите последице. Недолазак на рочиште окривљеног који јеуредно позван, а који притом није ни оправдао изостанак, за последицу ће имати одбацивање споразума, док изостанак подносиоца захтева не повлачи за собом одбацивање споразума. Различито третирање изостанка странака са рочишта на којем се одлучује о споразуму своје оправдање налази у томе што је споразум о прекршају *in favorem* окривљеног. Како се оштећени и његов пуномоћник „само“ обавештавају о одржавању рочишта о одлучивању о споразуму о признању прекршаја, јасно је да њихово присуство није обавезно, те ће се у случају њиховог одсуства рочиште одржати. У овом делу размотрено је и питање које се односи на ситуацију ако на рочиште на којем се одлучује о споразуму о признању прекршаја приступи окривљени, али не и његов бранилац. У оваквим ситуацијама, рочиште ће се одржати јер није неопходно присуство браниоца будући да од самог почетка преговора па до закључења споразума, окривљени у прекршајном поступку може али не мора имати браниоца. Како је на рочишту о одлучивању о споразуму о признању прекршаја јавност искључена, донекле је искључена и контрола јавности по питању његове примене. Овакво решење се критикује јер споразум на тај начин не подлеже никаквој јавној контроли. Сматра се да је јавност поступка један од темељних принципа Европске конвенције о људским правима, што је Европски суд за људска права и потврдио у својим бројним одлукама, а такво решење представља и уставни принцип права на правично суђење. Основна критика одсуства јавности у овом случају се свакако односи на мањак контроле јавног мњења и грађана по питању самог споразума. Наиме, истиче се могућност различитих злоупотреба по питању потписивања споразума о признању прекршаја. Последњи део теоријског дела рада посвећен је компаративном прегледу.

Компаративни део истраживања овог рада има посебан значај и даје допринос истраживању ове проблематике са више аспеката, а највише у правцу указивања на позитивноправна законска решења и предвиђања института споразума о признању у страним законодавствима, њихов обухват, начин инкорпорације у национална права, примену и прихваћеност у јавности. Временски распон који је обухваћен анализом представља период од 4 године, односно од септембра 2014. године тј. од започињања примене овог института, па до 2017. године. У просторном сагледавању примене споразума о признању прекршаја, анализа је обухватила четири града, два већа и два мања, те стога подаци који су обрађени односе се на Београд, Нови Сад, Ужице и Пријеполје. Циљ овог сегмента анализе заснива се на свеобухватности примене овог института и на разматрању да ли неспорна разлика у броју извршених прекршаја утиче и на закључење споразума. На основу процентуалне заступљености закључених споразума по градовима закључено је да поменута разлика не утиче на учесталост примене споразума. Додатни фокус истраживања односи се на однос броја споразума у односу на број извршених прекршаја, број усвојених, одбијених и одбачених споразума, однос броја постигнутих споразума и рецидивизма и структура најчешћих прекршаја за које су закључени споразуми. Упоредном анализом података који се односе на број споразума о признању прекршаја и укупног броја извршених прекршаја, може се видети да проценат споразума у односу на број прекршаја је 22,58%, а на основу истих показатеља, постоји тенденција раста, посебно када се посматрају последње две године, односно 2016. и 2017. година.

Закључци до којих се дошло приликом поменуте анализе су следећи: може очекивати још учесталија примена споразума о признању прекршаја посебно када се његова примена почне спроводити и за прекршаје који се не односе само на Закон о безбедности саобраћаја на путевима. Досадашња искуства примене овог правног института у односу на број извршених прекршаја, почевши од константне примене, а првенствено се мисли на усвојене споразуме од стране суда, заједно са постепеним смањењем повратништва, даје уверење да се применом споразума постижу очекивани позитивни ефекти. Стога је од значаја начинити проширење примене овог института, јер ће се са таквом тенденцијом још више постићи оправданост постојања споразума о признању прекршаја, а самим тим и сви његови позитивни ефекти.

VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Предмет урађене докторске дисертације је са становишта научног истраживања релативно нов, недовољно обрађиван, изузетно актуелан и од посебне друштвене важности и значаја. Он се тиче проблема, односно правног питања са којим се сусреће значајан број грађана, али и државних органа у вршењу својих надлежности, а то су полицијски органи и судови, те се научна анализа овог питања, кроз сагледавање свих аспеката нормирања и примене, може смарати једном од актуелнијих и значајнијих у материји прекршајног права. Анализа и тумачење резултата истраживања је јасно, систематично, студиозно и оригинално. Стручна

и научна анализа обухвата све кључне аспекте од значаја за проблематику истраживања, материјалноправни, процесни, компаративни, историјски, социолошки. Истраживање споразума о признању прекршаја, као релативно новијег питања, карактерише потребан квалитет у садржинском смислу, који обухвата значајну теоријску грађу и њену правилну обраду, историјску еволуцију и њену детерминисаност, детаљан приказ, условљеност, садржај и критику позитивноправних решења, материјалну и формалну компарацију, одговарајући криминолошки, чак и шире - социолошки осврт који посебно употпуњава излагање, а који је у материји казненог права нужан, чини га квалитетнијим, потпунијим, прегледнијим, јаснијим, са приступом који отвара питања, проблематизује, али и нуди решења и одговоре, смернице и дилеме.

Поред тога, анализиран је и значајан број примера из судске праксе, посебно у погледу одређених „отворених“ или „широко постављених“ питања и проблема у вези са њима. Посебно су приказани и анализирани статистички подаци који се тичу примене овог института на одговарајућем географском подручју, довољно релеватном за доношење закључака који су релевантни за будућу примену. Вредност рада постоји и у погледу приступа, компарације, стила и јасноће излагања, где упркос сужењу предмета, његовој недовољној теоријској обради, али и великом друштвеном значају долазимо до респектабилних закључака и резултата, које успева да остане у оквиру предвиђеног истраживања, избегавајући опасност да постане детаљистичко или компилаторско. Оно има логички след, јасност и потпуност. Сprovedено емпиријско истраживање је у складу са свим методолошким захтевима, а оно се посебно одликује аутентичношћу, обухватношћу и апликативношћу.

VIII КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:	
1.	<p>Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме:</p> <p>Дисертација је у потпуности урађена по методологији, плану и садржају који је дат у пријави теме и који је одобрен у поступку оцене подобности кандидата и теме докторске дисертације.</p>
2.	<p>Да ли дисертација садржи све битне елементе:</p> <p>Дисертација садржи све битне елементе предвиђене за овакву врсту радова.</p>
3.	<p>По чему је дисертација оригиналан допринос науци:</p> <p>У овој докторској дисертацији предмет истраживања јесте анализа, теоријско и практично разматрање споразума о признању прекршаја као једног сасвим новог, у различитом правном систему изворно обликованог, позитивноправног института у прекршајном законодавству Републике Србије. Посебан значај овог истраживања јесте у томе што проблематика споразума о признању прекршаја није довољно разматрана у стручним и научним круговима, посебно имајући у виду да, упркос великом нивоу сличности, признање прекршаја ипак има другачији значај, друштвени одијум и последице него што је то случај са кривичним делом, те је стога предмет овог рада, односно истраживања, од посебног значаја. У дисертацији је недвосмислено утврђено да примена овог института јесте од посебног значаја за окривљеног будући да предност примене представља корист окривљеног у смислу да ће на основу прихватања одговорности „добити“ казну која може бити и знатно повољнија по њега, и по врсти и по тежини, од оне која би можда била изречена од стране прекршајног суда након спроведеног поступка.</p> <p>Позитиван ефекат примене института споразума о признању прекршаја – поред позитивне последице посматрано из угла окривљеног, односно прекршајно одговорног лица – јесте и тај што се у знатној мери утиче на постизање бржег и процедурално ефикаснијег прекршајног поступка, што се директно манифестује на краће време вођења поступка пред судом, чиме се индиректно може утицати и на ефикасност судија који ће услед чешће примене овог института неспорно имати мањи број предмета у раду. Поред изнетог, применом овог института у поступцима у којима је то могуће, трошкови прекршајног поступка биће у знатној мери смањени. Одговор на основну и посебну хипотезу рада је позитиван, а посебно би требало истаћи да када се сагледа целокупно уређење споразума о признању прекршаја – начин на који је то предвидео законодавац у Републици Србији и уз апсолутно поштовање свих правних начела – неспорно је да ће се њиме постићи ефикасност судског поступка у смислу рада суда, смањења трошкова поступка, али и у смислу благовременог изрицања прекршајне санкције. Иако то на први поглед може деловати нелогично, у овом случају, материјалноправни институт је у функцији обезбеђења процесног циља – ефикаснијег судског поступка.</p> <p>Ипак, имајући у виду савремене тенденције у развоју целокупног казненог права, потребу за већом ефикасношћу државне реакције као адекватном одговору на савремене форме угрожавања друштвених вредности, без обзира на то ког степена да било њихово угрожавање, институционализација споразума о признању прекршаја у функцији ефикаснијег поступка, супротно основној сврси институционализације казnenих поступака, представља само један од аспеката савремених тенденција друштвене реакције у казненом праву, где често долази до одступања од класичних форми.</p>
4.	<p>Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања:</p> <p>Ова дисертација нема недостатака који би битно умањили њену вредност.</p>
IX ПРЕДЛОГ:	
<p>На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</p> <p>Имајући у виду предмет и циљ докторске дисертације, значај и актуелност истраживања, његов обим и домет, као и методолошки приступ истраживању, њен хипотетички оквир и потврђеност хипотеза, као и научни допринос теорији и пракси, Комисија предлаже Наставно-научном већу Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду да прихвати Извештај о позитивној оцени докторске дисертације кандидата Мр Малешкић Слободана, под насловом „Споразум о признању прекршаја“ и предложи Сенату Универзитета Привредна академија у Новом Саду да се исти усвоји и одобри јавна одбрана.</p>	

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Проф. др Божидар Бановић, председник комисије

2. Проф. др Милош Марковић, ментор и члан комисије

3. Проф. др Жељко Бјелајац, члан комисије

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.